Norman Károly

Kozmológia

Álltak a sziklán, és a szemközti hegyoldalt nézték, a ritkás lámpasorokat, amelyek ferdén húzódtak fölfelé, a hegygerinc irányába, mígnem az égbolton folytatódtak. Leszállt a csillagos sötétség, csöndes illatok szivárogtak föl a hegyre. Hulló csillagok suhantak hangtalanul, kékes szikrák, s eltűntek valahol a hegy mögött.

— Adj nekem egy csillagot! — suttogta a lány, mert megindult a szíve, és mert nem talált ennek kimondására erősebb szavakat, mint amelyeket az idők elejétől mondanak.

— Jó! — súgta vissza a fiú, és akarta, hogy adhassa ezt az ajándékot, hiszen egy csillag semmi egyéb, csak távoli gyöngy, hűvös, messzi ékszer. Egy csöpp fény, üvegfiolába zárva. Örökéletű ajándék, ott lesz az égen, amikor a szerelem már régen elszállt, amikor az öregkor ködösülő pillantása előtt már csak a régi tavaszok zöldje imbolyog, amikor az élet már véget is ért. A csillag: ősöreg fénycsöpp, egyébre sem vár, mint hogy megragadja a lobogó, fiatal lélek, és ő újra meg újra nemes tűzzel töltekezzék. Hol ezt, hol azt a csillagot adományozzák könnyelműen, nagylelkűen; a fényesebbeket sokkal többször, persze. Amikor ilyesmi történik, a csillag meg-meglobban, mint a tűz, amelyre fahasábot vetettek. Aki gyakran barangol tekintetével az égen, jól láthatja, hányan vagyunk; lobognak, villognak a hideg, messzi fények, mert a sok milliárdnyi ember fiatal érzéseinek ritkás párája azon a felületen keresztül távozik a végtelen sötétségbe, amelyre föl vannak erősítve.

— De én tényleg kérem! — suttogta a lány, amivel azt akarta mondani, hogy érzi: ezerszer, milliószor elhangzott szavakat mond, amikre a válasz esetleg csak egy hányaveti „jó”. Azt akarta mondani, hogy szerelmet kér, olyat amely másnak nem adható, mert névre szól, és erősebb, mint minden más szerelem.

Csöndben állt a fiú, kicsit elszégyellve magát. Ó, nem, a csillagokat ő jól ismeri. Dehogyis távoli fénycsöppek. A távolság igaz. Csakhogy egy csillag: irdatlan, éktelenül ragyogó gáztömeg. Egy kis törpe közülük százszor akkora, mint az egész Föld. Az anyagából kitelne néhányszor tíz a huszonnyolcadikon ilyen lány, itt, őmellette.

Nem akarhatja a csillagot; mást akar, de azt ő nem értette meg. Nem szabad erre a kérésre azt válaszolni, hogy „jó", talán meg kell csókolni, egyetlen szó nélkül. Talán a lélekben lévő csillagot kéri, mert ott is vannak csillagok, főleg azéban, aki sokat nézi, és magába fogadja őket. A Tejút összes csillagai akkor sem fogynának el, ha nem csak a legközelebbi négyezret ajándékozgatnák, mióta Föld a Föld, hanem mindegyikre sor került volna már, és minden ember tízet is kedvesei elébe szórt volna, tékozlón. Csak tejutakból itt a közelben van tizenhét, egyetlen csoportban. Eddig leszámoltak négyezer nagy halmazt, amelyek minden pontja egy egész tejút, sok milliárd csillaggal. Ha pedig a tér mélyébe néz, olyan pici pontokat is láthat, amelyek hatalmas tejutak lehetnek mára, csakhogy a fény nemcsak a roppant távolságból érkezik, hanem a múlt kútjának mohos mélységéből is, talán a fenekéről; s hírt hoz egy fiatal korról, szemben ezzel a maival, amely vénségesen vén. Ott van az a forróság, amelyet adományozni érdemes, ha már ajándékozunk.

— Egy csillag csak porszem... — mondta.

— Hát add nekem mindet! — makacskodott a lány, amivel azt akarta mondani, hogy nem szép dolog egy költői kívánságon csúfolódni, hiszen csak tökéletlen formája a vágynak: „szeress!" — Min gondolkodsz? — kérdezte aztán, szívében a csönd felett hirtelen támadt nyugtalansággal. Úgy érezte, hogy a fiú elfordult tőle, és valahol másutt jár.

A fiú még messzebbre nézett, és vissza, abba az időbe, amikor a világ még pici volt, és elképzelhetetlenül forró. Minden csillagok mögött van a ragyogásnak ez a kárpitja, fényét csak az idő és a tágulás teszi elviselhetővé, ez a fény ma az éjszaka sötét bársonya formájában ismeretes, pedig indulásakor itt volt a szomszédban, és rettentő forróságú részecskéinek találkozásakor százezernyi elemi részecske záporozott szét, amelyek most például ezt a lányt alkotják. Össze kell fogni az Éjszaka Sötétjét, amely mindenfelől leskel. Össze kell gyűjteni minden éjszakák foglalatát, minden csillagok hátterét és alkotóját, mert belsejében ott van minden valaha volt és valaha leendő csillag. Parányi, minden képzeleten túli izzású, végtelen súlyú csillaggá kell összefogni, mert kevesebbet nem adhat egy lánynak egy fiú, aki tudja, hogy a csillag csak porszem. Kevesebbet, mint a világ maga, nem adhat valaki, aki szerelmes igazán. Össze kell markolnia minden valaha volt és valaha lesz időt, és a lány lába elé kell tennie, mert semmi nem indokolja, hogy egy kis időt hányaveti módon kiragadjon az Egészből.

— Ó! — nézett föl a világosodó égre a lány — Már hajnalodik? —, az órájára pillantott, és döbbenten látta, hogy a mutatók forgószélként száguldanak visszafelé, majd egyetlen szürkeséggé olvadnak össze.

Rémülten kapaszkodott a fiúba, s akkor megmozdult a föld. Bizonytalanul elmosódottá vált, olyan gyorsan változott visszafelé. Aztán az égbolt már mindenütt fényes napként ragyogott, a világ anyagai elgőzölögtek; a végső tűztenger közepén pedig ott állt a lány és a fiú, s rájuk hullott az Örökkévalóság és a Mindenség — hogy végtelenül rövid pillanat múlva tágulásba fogjon.

Így van, hogy a Világ mindenekelőtt ajándék; azután pedig fiú és lány, vágy, szerelem, forróság; s ezekből lesznek minden dolgok és idők.